

ДО ПИТАННЯ ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЗАШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

В.М.Могілевська

Україна, м. Запоріжжя, комунальний заклад «Запорізький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради

Знання сучасних педагогічних технологій, вміння орієнтуватися в їх широкому спектрі - умова успішної діяльності педагога-позашкільника. Сьогодні педагогічних технологій застосовується багато. Але питання в тому, як перенести в умови позашкільної (додаткової, неформальної) освіти нову технологію навчання? Чи достатні для цього професійні вміння педагога-позашкільника?

Якщо зміст освіти в сучасних умовах швидше зазнає значних змін, то освітні технології оновлюються повільно: міцно закріпилася традиційна система, а з новими технологіями не поспішають. Адже педагогічні технології додаткової освіти дітей зорієнтовані на вирішення складних психолого-педагогічних завдань: навчити дитину самостійно працювати, ефективно спілкуватися з дітьми і дорослими, прогнозувати і оцінювати результати своєї праці, шукати причини труднощів і вміти долати їх. Вони в значній мірі знаходяться в площині виховання. Принципова педагогічна установка закладів позашкільної освіти - таке виховання дитини, при якому предмет і дисципліна не самоціль, а засіб формування і вдосконалення всіх граней особистості: інтелекту, практичного розуму, працьовитості, фізичного розвитку, характеру і волі до самореалізації, іншими словами - це спосіб проникнути в найбагатший внутрішній світ дитини, зрозуміти і розширити його межі [2, с. 43].

Для забезпечення оптимальних умов розвитку дітей в установах додаткової чи позашкільної освіти потрібна така педагогічна середовище, яка була б змодельована з максимальним наближенням до навколишнього соціуму. А освітні технології, що в ній використовувались, повинні бути спрямовані на:

- озброєння дітей оптимальними способами здійснення діяльності;
- підведення цієї діяльності до творчості;
- надання вихованцям більшої самостійності;
- розвиток у них таких особистісних новоутворень, як самостійність, активність, спілкування;

- поступове надання дітям повної свободи в прийнятті рішень.

Таку середу під силу створити тільки висококваліфікованому педагогу-позашкільникові. Роль педагога, працюючого в системі позашкільної освіти, повинна полягати в організації природних видів діяльності дітей і умінні педагогічно грамотно управляти системою взаємовідносин у цій діяльності. А це дуже не просто з тієї причини, що в системі позашкільної освіти зайнята значна кількість фахівців, які не мають педагогічної освіти. Статистика по Запорізькій області свідчить, що в позашкільній системі 452 (43%) педагога з 1057 працюючих у цій сфері, не мають педагогічної освіти. Тому перебудувати навчальний процес відповідно з вище зазначеними вимогами - завдання не з легких. Одним із шляхів вирішення проблеми в масштабах України стало відкриття 24декабря 2012р. кафедри позашкільної освіти в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова. Іншим - є науково-методичний супровід педагогів-позашкільників, що пропонують обласні інститути післядипломної педагогічної освіти. Питання підвищення кваліфікації педагогів-позашкільників заслуговує особливої уваги: недостатньо показати педагогам (де-факто), а керівникам гуртків, студій, секцій (де-юре), як треба працювати за новими педагогічними технологіями. Набагато важливіше організувати для них підтримку, взаємонавчання, розвинути рефлексивну і креативну практику, спрямувати процес самоосвіти. Адже в їх моделі професійної компетентності відсутня когнітивна (знанієва) складова (по І. В. Гришиній) [3, с. 100]. З чого логічно випливає, що ці педагоги в більшості розуміють свою задачу односторонньо («навчити малювати натюрморти», «вивчити па-де-де»), і швидше за все, не стануть піклуватися про емоційний і інтелектуальний розвиток дитини, розширення його здатності до комунікації, а тим більш до саморозвитку. Діяльність таких педагогів, не зважаючи на їхні намагання і старанність, може бути формальною, вузько дисциплінарною, монотонною, нав'язною, репродуктивною («Я передаю знання, вчу дітей танцювати вже 15 років - робити такі-па ...»), а повинна вирішувати розвиваючі творчі завдання, нести позитивний, соціально забарвлений заряд. І, що особливо важливо, відповідати запитам часу - сприяти формуванню конкурентно-спроможної особистості, що має прагнення професійно самовизначитися.

У практиці позашкільної освіти вибір способу вирішення дидактичної і виховної задач зазвичай надається самому педагогові. Але досвід показує, що така творча задача по силам далеко не кожному. І причини слід шукати в рівні професійної компетентності працівників позашкільної сфери. У зв'язку з цим однією з

найскладніших проблем підвищення кваліфікації кадрів є навчання педагогів-позашкільників впровадженню сучасних педагогічних технологій в освітній процес. Сьогодні найбільш ефективними формами навчання педагогічних кадрів можуть бути такі, як: педагогічна майстерня, ділова гра, круглий стіл, майстер-клас, семінар, навчальне заняття, педагогічні читання, дискусія, ярмарок педагогічних ідей, консультації, стажування. Причому частину з них можна організувати і проводити у віртуальному освітньому середовищі, використовуючи прийоми так званої інтерактивної взаємодії, відео, можливості соціальних мереж тощо.

Педагог повинен знати призначення обраної ним освітньої технології, історію її створення, результати, які можуть бути отримані і проблеми, що з їх допомогою будуть вирішені. Знання про нову технологію повинно включати питання про методи і прийоми роботи педагога, методи і прийоми навчальної діяльності дітей і форми її організації.

При такому підході до освоєння нових технологій педагог стає суб'єктом діяльності, бачить свою мету, усвідомлює програму її досягнення, представляє результати, здатний знаходити у своєму досвіді елементи нової освітньої технології і добудовувати її до освоєння цілісної освітньої технології.

І, що не менш важливо, в процесі навчання педагог набуває не тільки теоретичні знання, але триває процес формування його професійних умінь, які допоможуть йому планувати і аналізувати навчальні заняття, будувати цілісний навчальний процес, застосовувати на практиці нові прийоми та методи роботи, оцінювати результативність нової технології, використовуючи методи педагогічної діагностики. Тобто, при такій організації навчання відбувається наповнення когнітивної складової моделі професійної компетентності педагога-позашкільника.

Висновки. Педагогічні технології (або їх елементи) все частіше стали зустрічатися в практиці позашкільних навчальних закладів. Вони можуть радикально перебудувати процес навчання. Успішність застосування нової технології залежить не від здатності педагога реалізувати певний метод навчання на практиці, а від ефективності та правильності застосування обраного методу на певному етапі, при вирішенні певного завдання і в роботі з конкретним контингентом дітей.

А ще не менш важливо, щоб педагог умів самостійно проаналізувати свою роботу, виявити недоліки, визначити їх причини та виробити шляхи виправлення. Саме при такому підході використання нової педагогічної технології в практиці роботи позашкільних установ буде доцільним і ефективним.

Література:

1. *Бойчук В. О.* Суспільні потреби і стратегічні напрямки розвитку позашкільного навчального закладу : навч.-метод. посіб. / В. О. Бойчук. – Кіровоград : Імекс ЛТД, 2003. – 254 с.
2. *Гузеев В. В.* Проблемы, особенности и процедуры освоения новых образовательных технологий в педагогических коллективах / В. В. Гузеев, А. С. Сиденко // Школьные технологии. - 2000. - № 1. – С. 167-181.
3. *Васильченко Л. В.* Професійна компетентність керівника школи / Л. В. Васильченко, І. В. Гришина. - Х. : Основа, 2006. – 206 с.
4. *Віаніс-Трофименко К. Б.* Підвищення професійної компетентності педагога / К. Б. Віаніс-Трофименко, Г. В. Лісовенко. - Х. : Основа, 2007. – 176 с.
5. Позашкільна освіта в Україні. Нормативно-правові акти / за ред. В. В. Вербицького. – К. : НЕНЦ, 2002.
6. *Пустовіт Г. П.* Позашкільна освіта: дидактичні основи методів навчально-виховної роботи : монографія / Г. П. Пустовіт, Л. В. Тихенко. – Суми : Університетська книга, 2008. – Кн. 2. – 272 с.
7. *Сущенко Т. І.* Позашкільна педагогіка : навч. посібн. / Т. І. Сущенко – К. : ІСДО, 1996. – 144 с.

Надійшло до редакції 26.03.2013 року